١٤ هەزار كەس لە ئێران نەخۆشی ئیدزیان هەیە

بە پێی ڕاپۆرتی هەواڵدەری دانشجویی ئێران (ایسنا) ڕاپۆرتی وەزارەتی بێهداشت دەری دەخا کە لە کۆی ١٤٥٤٤ کەس تووش بووە، ١٣٧٢٦ واتە (٤/٩٤ لە سەد پیاوان و ٨١٨ نەفەر واتە (٦/٥) لە سەد ژنن. هەر وەها ژمارەی تووش بوان بە ئیدز واتە قۆناغی کۆتایی ٨٢٩ نەفەرە کە شاملی ٨٥٠ پیاو (٦/٩١) لە سەد و ژنان (٤/٨) لە سەدن.

ئاماری گیان لە دەست چوان بە هۆی ئیدز ١٧٢٧ کەسە کە لەو ژمارە ١/٧٦٠ کەسن (٣/٩٦) پیاو و، ٦٧ کەس (٧/٣) لە سەد ژنن.

تووش بوان بە HIV موسبەت بە پێی جنس و تەمەن، دەری دەخا کە لە تەمەنی نێوان ٢٥ تا ٣٠ ساڵ، نزیک ٤٣٩٣ تووش بوو (١/٣٩) لە سەد پیاو ٢/٣٨ لە سەد ژنانن. و لە دوای ئەوە ریزی تەمەنی ٣٥ تا ٥٤٤ کە ٣٦٢٧ کەس تووش بووی تایبەت کردوە بە خۆی و بە بەرزترین ڕێژەی تەمەن لە ئێران گوزارش کراوە.

هێزە ئینزامیەکانی بانە دەستیان بەسەر کەلوپەلی کاسبکاریك دا گرت

کوردستان و کورد: شەوی شەممە٢١ی خاکە لێوە هێزە ئینتزامیەکانی ڕژیم لە شاری بانە بە بیانووی گرتنی "ماهوارە" دەستیان بە پشکنینی ماڵی خەڵک کرد. لەو پشکنینەدا رادەیەکی زۆر کەلوپەلی کاسبکارانی ئەو شارە دەستی بەسەردا گیراوە.

کلینتۆن : ئەرکی پاراستنی هەرێمی کوردستان لە ئەستۆی ئەمریکایە

لە چاوپێکەوتنێکی ڕۆژنامەوانیدا لە بارەی بارودۆخی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بە گشتی و بارودۆخی عێراق ە هەرەشەکانی ئەم دواییەی تورکیە بۆ کوردستان، بیل کلینتۆن سەرۆکی پێشووی ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا ڕایگەیاند، کە هەر چەندە تورکیە یەکێکە لە هاوپەیمانانی ئیسرائیل و ئەمریکا، بەڵام پێویستە ئەمریکا لە ئامادە باشی دا بێت و ڕێگر بێت لە بەردەم هێرش کردنە سەر کوردستان، هەر وەها ڕایگەیاند کە بۆ ئەم مەبەستە پێویستە هێزە ئەمریکیەکان لە ناوچەیێکی نزیك سنوورەکانی تورکیە بلاو بکرێنەوە بۆ ئەوەی ڕێگە بە هێرش کردنە سەر کوردستان نەدەن.

لە بارەی تورکیەوە گووتی: تورکیە مێژوویێکی دێرینی لەگەڵ هەر یەکە لە ویلایەتە یەکگرتووەکان و ئیسرائیل هەیە و ئێستاش پێوەندی لەگەڵ ئیسرائیل زۆر باشە، بەڵام ئەوانە زامنی هێرش نەکردنە سەر کوردستان ناکەن. لە درێژەدا ناوبراو ڕوونی کردەوە کە پێویستە هێزە ئەمریکیەکان پاراستنی کوردەکان لە ئەستۆ بگرن و ڕێگە بە تورکیە نەدەن کە سنووری کوردستان ببەزێنێ و بێتە ناو خاکەکەی.

بەشداری نەکردنی خەڵك لە جێژنی هەستەیی ڕژیمدا

ڕژیمی ئێران کە بۆ فریودانی خەڵک و ڕاکێشانی پشتگیری گەلانی ئێران لە هەوڵەکانی بۆ دەستگەیشتن بە چەکی هەستەی. ڕۆژی دووشەممە، ١٣٨٦/١/٢٠ی بە ڕۆژی نەتەوەی تیکنۆلۆژی ناوکەیی ناوبرد. لە ڕاگەیەنەکانی خۆی دا وای نیشان دا کە خەڵکی شارەکانی ئێران لە ڕێورەسمەکانی تایبەت بەوەی کە ناوی ناوە"جێژنی ناوکەی " بەشداری بەرچاویان هەبووە. بۆ نمونە ئەو قوتابی و مامۆستایانەی کە ناچار بە بەشداربوون لە ڕێورەسمێکی تایبەت بە جێژنی ناوکی لە پردی حیکمەتی مەهاباد دا کرابوون. پاش ماوەیەك شوێنەکەیان چۆڵ کردووە و پێشوازیان لە هەوڵەکانی ڕژیم بۆ دەستگەیشتن بە چەکی ناوکەیی نەکردوە. هەروەها فەرمانی فەرماندەی هێزی ئینتزامی لە مەهاباد کە بڕیاری دابوو لەو ڕۆژەدا سەرجەم ئوتوبووس و تاکسیەکانی سەر بە" شیرکەتی واحید"دەبێ بە خۆڕایی خەڵك بۆ شوێنی ڕیورەسمەکە بگوێزنەوە، لەلایەن شۆفێرەکانەوە جێ بە جێ نەکراوە و لە ڕێورەسمە فەرمایشیەکاندا تەنیا هێزە نیزامیەکان بەشدار بوون.

****

١٦ میلیون مین لە سنورەکانی ئێراندا هەیە

لە حاڵێکدا کە ڕۆژی نێودەوڵەتی وریایی لە مین و هەنگاو هەڵگرتن لە دژی مەترسیەکانی لە حەوتووی دووهەمی مانگی خاکەلێوە، بە هێند وەرنەگرتن لەلایەن ڕژیمی ئێرانەوە تێپەڕی. تەقینەوەی مینێکی دژە ماشین کە ئی شەڕی ماڵ وێران کەری ٨ ساڵەی نێوان ڕژیم و عێراق بوو، لە (چزابە) دوو نەفەری کوشت و شەشی دیکەی بریندار کرد. ئەوە لە حاڵێکدایە کە لە سەرتای ئەمساڵدا هەر لەو ناوچە ٣ دانیشجو و ١١ نەفەری دیکە کوژراو و بریندار بوون. سەرۆکی ناوەندی مین هەڵگرتنەوەی ئێران دەڵێ کە لە ٥ میلیون ٦٠٠هەزار هێکتار زەوی مین ڕێژ کراو ٣ میلیون و ٤٠٠ هەزار هێکتاری لە ساڵەکانی ڕابردوو پاك کراوەتەوە. مینەداندراوەکانی کاتی شەڕ، ڕۆژانە چەندین کەس بریندار و دەکوژێ کە بە گوتەی پاسدار مورتەزا حەبیبی سەرۆکی مین هەڵگرتنەوەی ڕژیم، ئەو ڕێژە هێکتاری سەرەوە پاك کراوەتەوە و زیاتر لە ٢ میلیون و ٢٠٠ هەزار هێکتار لە زەویەکانی سەرسنور وەك خۆیەتی. شیرین عیبادی، سەرۆکی کانوونی ڕاوێژکاری لە پاك کردنەوەی مین، ڕۆژی چوار شەممە ١٥ی خاکەلێوە بە هەواڵدەری ڕژیمی گوت: کە لە ئێستا ١٦ میلیون مینی نەتەقاوە لەو وڵاتەدا هەیە و بە شێوەی مام ناوەندی گیانی ٨ میلیون کەس لە مەترسیدایە. ناوبراو لە دانیشتنێکی هەواڵیدا، لە ڕۆژی نێودەوڵەتی مین و هاوکاری و هەنگاو هەڵگرتن بۆ لە ناوبردنی مین گوتی: بە داخەوە زۆرترین قوربانی لە ئێران منداڵان کە بە هۆی ناهۆشیاری ئەو وەسیلە بە کار دێنن و پیایاندا دەتەقێتەوە. ئامارێکی ورد لە بارەی بریندار و کوژراوان لە دەستدانیە بەڵام بە پێی براوردەکان زیاتر لە ٥٠ لە سەد لە منداڵانن. شیرین عیبادی لەگەڵ ئاماژە بە ئەندام نەبوونی ڕژیمی ئێران لە کونوانسیونی (ئوتاوا)، واتە قەدەغە کردنی دروستکردنی مین، گوتی: لە دوای پاکردنەوەی زەویەکانی بە مین چێندراو، نابێ مۆڵەت بدرێ کە لەو شوێنانە جارێکی تر مین دابندرێتەوە. جێگای باسە زۆربەی ناوچە سەرسنوریەکانی کوردستانی ئێران لەگەڵ کوردستانی عێراق مین ڕێژ کراون و زیاترین کوشتە و بریندار لەو ناوچەدا ڕوو ئەدات. ڕژیمی لە دوای شەڕی ٨ ساڵەی لەگەڵ عێراق، چەندین میلیون مینی دژە نەفەری لە سنورەکانی کوردستان بۆ پێشمەرگە داناوە، هەر چەند تەلەفانی بۆ هێزی پێشمەرگە بە داواوە بووە و چەندین کادر و پێشمەرگەی سازمان، شەهید و بریندار بوون، بەڵام زۆرێك لە خەڵکی بێ تاوان و کاسبکاری کوردستان کە بە مەبەستی بژێوی بنەماڵەکانیان ڕوودەکەنە سنورەکان گیانیان داوە یان بریندار بوون. پاکسازی سنورەکانی کوردستان لە مین، کارێکی سانایە بۆ ڕژیم، بەڵام چونکە فەوتانی خەڵکی کوردی پێخۆشە، سنورەکانی هەروا مین ڕێژ کرا و هێشتۆتەوە تا گیانی خەڵك لە مەترسیدا بێ و ڕێگەی کار و کاسبی لە دانیشتوانی سنوورەکان بگرێ.

هەواڵەکانی کوردستان

هێزە سەربازیەکانی تورکیە سنووری هەرێمی کوردستانیان بەزاندوە

لیوا (عەلی تێلی) جێگری فەرماندەی گشتی هێزی زێرەڤانی لە لێدوانێکی ڕایگەیاند کە سوپای تورکیە نزیکەی ٢٠٠ سەربازی لە ناوچەی سنووری (تیلیا ڕەش) بەرانبەر بە گوندی (قەسرۆکێ) و بە هەمان شێوە لە ناوچەی (کوخێ سپی) بەرانبەر (مەتین) نزیکەی ١٠ تا ٢٠ سەربازی بلاوە پێکردوە، کە ساڵانە ئەم ناوچەیە سەربازی تورکی لێ جێگیر دەکرێت، لەلایێکی دیکەوە نزیکەی ٤٠٠ سەربازی دیکەی تورکی لە هەر دوو گوندی (ئیك ماڵەو مەرگە) بلاوە پێکراوە، کە ئەمانە ناوچەی سنوورین.

لە لایەکی دیکەوە بلاوکراوەیە کە لە گوندی (نزدور)ی سەر بە (باتیا) زیاتر لە چەند هەزار سەربازێکی تورکی، نزیکەی ١٢ کیلومتر هاتوونەتە ناو خاکی هەرێمی کوردستان و لە گوندەکانی (کەشان، نزدور و پس ئاغا) ی بلاو بوونەتەوە.

هەر وەها ڕوونیانکردەوە کە سەربازە تورکەکان بە شێوازێکی توند رەفتاریان لەگەڵ خەڵکی ئەو سێ گوندە کردووە و هۆشداریان داوەتە خەڵکەکە بۆ ئەوەی ناوچەکانیان چۆڵ بکەن.

****

لە شاری بۆکان ژن و پیاوێك بە شێوەیێکی دڕندانە کوژران

سەعات پێنجی سەر لە ئێوارەی ڕۆژی سێشەممە ٢٠ی خاکەلێوە لە شاری بۆکان ژن و پیاوێك بە ناوەکانی محمد ڕەسوڵی و خەدیجە بەهرام بەیگی، لە ماڵەکەی خۆیاندا لە سێڕای (سەنگینی) کۆڵانی حەڵەبی شاری بۆکان بە شێوەیێکی دڕندانە کوژران.

سەرچاوەیێکی نزیك لە بنەماڵەی ناوبراو ڕایگەیاند یەکێك لە ئەندامانی بنەماڵەکە بە ناوی (الف) تەمەن ٣٠ ساڵە، جێی گومانە کە ئێستا لەلایەن دەزگاکانی هەواڵگریی و ئاسایشیەوە لێپرسینەوەی لەگەڵ دەکرێ.

****

لە شاری مەریوان دوو لاوی کورد شەهید کران و دوو کەسیش بریندار بوون

لە ئەنجامی هێرشی ڕژیم لە شاری مەریوان دوو لاوی کورد شەهید کران و دوو کەسیش بریندار بوون. خەڵکی شاری مەریوان لە سەر ئەو کردەوە دڕندانەیە دووکانەکانیان داخست و بنەماڵەی چوار قوربانیەکەش لە بەر دەرکی دادگای ئەو شارە کۆبوونەوەیەکی ئیعتڕازیان وەرێ خست.

بە گوێرەی هەواڵ لە ئەنجامی ئەو هێرشەی هێزەکانی ڕژیم دوو کەس بە ناوەکانی وریا محمدیان و محمد ئێران دووست شەهید و دوو لاوی دیکەش یەکیان بە ناوی بەختیار محمدی و یەکیشیان کە تا ئێستا ناوی ئاشکرا نەبووەبریندار بوون.

بە گوێرەی دوایین زانیاریەکان، ئەو چوار لاوە لە ڕۆژی چوارشەممە دەکەونە ژێر چاودێری هێزەکانی ئیتلاعات و هەوڵ دەدەن لەو شوێنە دوور بکەونەوە، بەڵام دەستڕێژیان لێ دەکرێ و دوو کەسیان لە شوێنی ڕووداوەکە شەهید دەکرێن.

دوابەدوای ئەو ڕووداوە خەڵکی مەریوان دووکان و بازارەکانیان داخست و بنەماڵەی هەر چوار قوربانیەکەش لە بەر دەرگای دادگا ناڕەزایەتیان وەرێ خست. لە ئەنجامی ئەو چالاکیانەدا چەند کەس گیراون و ڕەوانەی زیندان کراون. هێزەکانی ڕژیم لە چەندین گەرەکی مەریوان هەڵیان کوتاوەتە سەر چەندین بنەماڵەیەك و لەو هێرشەشدا چەند کەسێك گیراون و ژمارەیێك گیراوان.

****

هەر دووکانێك کەلوپەلی خاریجی بفرۆشێ دادەخرێ

ڕۆژی سێ شەممە ٢١ی خاکەلێوە ڕژیم دووکانداراکانی شاری بانەی ئاگادار کردۆتەوە هەرکەس کەل و پەلی خاریجی بفرۆشێ دووکانەکەی دادەخرێ و هەر ئەو ڕۆژەش چەند دووکانیان هەر بەو هۆیە داخستوە.

****

دەیان مامۆستا و چالاکی فەرهەنگی دەستبەسەرکران

بەپێی هەواڵی"رادیۆ فەردا"ڕۆژی ١٨ی خاکەلێوە ٣٠ئەندامی بەڕێوەبەریی ناوەندی پیشەی مامۆستایان و ژمارەیەکی دیکە لە مامۆستایانی پارێزگای هەمەدان لە کۆتایی کۆبوونەوەی ئەو ناوەندەدا لەلایەن هێزە ئینتزامییەکانەوە دەستبەسەر کردنی ئەو ژمارەیە لە مامۆستایان ١٥مامۆستای دیکەیان لە ماڵەکانیان دەستگیر کروە.لەگەڵ ئەوەی کە مامۆستایان لە کۆبوونەوەکانی خۆیان دا ڕایانگەیاندووە کە ئەوان تەنیا بە مەبەستی دەربڕینی نارەزایەتیە لە کەمی مووچەو ڕەوشی ناڵەباری گوزەرانیان کۆبوونەتەوە و هیچ مەبەستێکی سیاسیان نیە، بەڵام ڕژیم لە ڕۆژی ١٧ی ڕەشەممەی ساڵی ڕابردووەوە تا ئێستا دەیان مامۆستای لە شارەکانی تاران ، هەمەدان، کرماشان، زەنجان و ئەردەبیل دەستگیر کردوە.جێگەی وەبیر هێنانەوەیە شورای هەماهەنگی ڕیکخراوە پیشەیەکانی مامۆستایان ڕۆژی ٩ی خاکەلێوە کۆبوونەوە و بە دەرکردنی ڕاگەیاندراوێك خوازیاری لاچوونی مەحموود فەرشیدی وەزیری پەروەردە و داوای لێبووردنی دەوڵەت لە هەڵسوکەوتی نەشیاو لەگەڵ مامۆستایان بوون.

****

بانگ کردنی چەند کەس لە فەرهەنگی یەکانی سنە بۆ حەراسەتی ئاموزش و پەروەرش

لە ماوەی ڕۆژەکانی ڕابردوا، چەند کەس لە فەرهەنگی یەکانی شارستانی سنە کە لە کۆبوونەوەی ٢٨ی ڕەشەممەی ئەو شارەدا بەشدار بوون، بانگ کرانە حەراسەتی ئیدارەی ئاموزش و پەروەرشی پارێزگای کوردستان. لە حەراسەتی ئاموزش و پەروەرشیدا کاتێ لیبیان ویسترا بە شێوەی تاك، تاك وەڵامی پرسیارەکانیان بدەنەوە، مامۆستا بانگ کراوەکان لەم جۆرە پرسیارو وەڵامدانەوەیە خۆیان پاراست و ڕایگەیاند تەنیا بە کۆمەڵ ئامادەن وەڵامی پرسیاری بەرپرسانی حەراسەت بدەنەوە و پاشان حەراسەتی ئاموزش و پەروەرشیان بەجێ هێشت.

****

تەرمی کەسێك لە دەوروبەری سەدی سنە دۆزرایەوە

کاوە فاتحی دانیشتووی گەرەکی حاجیاواوای شاری سنە ماوەیەك لە مەوبەر و بەدوای کوژرانی کەسێك بە ناوی ناسر بیگلەری لە لایەن ئیدارەی ئیتلاعاتەوە دەستگیر کراوە. شایانی باسە چەند ڕۆژ لەمەوبەر تەرمی ناوبراو لە دەوروبەری بەنداوی سنە لە کاتێك دا دۆزراوەتەوە کە شوێنەواری شکەنجەی زۆری پێوە دیاربووە.

****